

54. Γεώργιος Γεννάδιος.

Ο μέγας οὗτος διδάσκαλος τοῦ Γένους μας ἐγεννήθη ἐν Σηλυβρίᾳ τῆς Θράκης, ὅπου ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἱερεὺς Ἀραστάσιος ἐξ Ἡπείρου καταγόμενος ἐφημέρευεν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του ἡ μήτηρ ἐπέστρεψεν μετὰ τοῦ νίοῦ της Γενναδίου εἰς Δολιανά, μικρὰν κώμην τῆς Ἡπείρου ἐκεῖ ὁ παῖς ἔτυχε τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως, τελειοποιηθεὶς μετὰ ταῦτα εἰς ἀνώτερα σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων καὶ τοῦ Βουκουρεστίου. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐν Βουκουρεστίῳ, μετέβη εἰς Λειψίαν καὶ μετὰ ἑνὸς ἔτους αὐτοῦ διαμονὴν ἐπέστρεψεν πάλιν εἰς Βουκουρέστιον διορισθεὶς ἡδοσκαλος ἐν τῷ ὑπὸ Νεόφυτον Δούκαν σχολαρχείῳ. Ἡ φήμη τοῦ ἀνδρὸς ἦλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς Ἐλληνικῆς Ὁρθοδόξου κοινότητος Ὅδησοῦ, ἥτις διώρισεν αὐτὸν διδάσκαλον τῆς ἐκεῖ πεφημισμένης Σχολῆς. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ἐπὶ 3 ἔτη, ὅτε ὁ τότε ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Ἀλέξανδρος Σούτσος (1820) προσεκάλεσεν εἰς Βουκουρέστιον καὶ πάλιν ὁ δάσκαλον τὸν Γεννάδιον, ὅστις μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἀπόβη ἐις τὴν διάπλασιν τῶν νέων. Ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος ἀγωνιζομένης ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας συγκινεῖ βαθύτατα τὸν Γεννάδιον καὶ σπείδει πρὸς αὐτὴν ὡς τέλεον φιλόστοργον ἵνα τῇ παράσχῃ τὴν πολύτιμον δυνατὴν ψηφεσίαν του.

Ἡ φιλοπατρία τοῦ Γενναδίου ἐξέλαμψεν ἰδίᾳ μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου. Ὅσοι ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν προμάχων ἐσώθησαν εἶχον συρρεύσει εἰς τὸ Ναύπλιον οἰκτρὰ θύματα τῆς πείνης καὶ τῶν κακουχιῶν. Ἡ Κυβέρνησις ἥτο ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ. Γενικὴ καταστροφὴ καὶ διάλυσις ἐπέκειτο, κατηφῆς

δὲ καὶ περίτομος συνέρρεεν ὁ λαὸς τοῦ Ναυπλίου, ὅπου συνῆθιστον πειναλέοι καὶ ἀπειλητικοὶ καὶ οἱ στρατιῶται. Πάντες ἔβλεπον τὸν κίνδυνον, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα οὐδὲ ἤξενε τί νὰ προτείνῃ.

Τότε ὁ Γεννάδιος προκύψας τοῦ ὄχλου, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν φίλα τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας ὑψουμένης πλατάνου καὶ ἐκεῖθεν φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλῆθος πλινῶν, μετὰ φωνῆς στεντορείας καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυνάμου, διότι ἥτο τῆς καρδίας ἡ εὐγλωττία, «Ἡ πατρίς, ἀνέραξε, καταστρέφεται, ὁ ἄγων ματαιοῦται, ἡ ἐλευθερία ἐκπνέει. Ἀπαιτεῖται βοήθεια σύντονος πρέπει οἱ ἀνδρεῖοι αὐτοί, οἵτινες ἔφαγον πυρίτιδα καὶ ἀνέπνευσαν φλόγας καὶ ἥδη ἀργοὶ καὶ λιμώττοντες μᾶς περιστοιχίζουσι, νὰ σπεύσωσιν ὅπου νέος ἀριθμός τοντοντες καλεῖ. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι, καὶ πόροι ἔλλειπονσιν. Ἀλλ' ἀν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἀν εἴμεθα ἀξιοὶ νὰ ζῶμεν ἐλευθεροί, πόρους ενδίσκομεν. Ἄστρος ἔκαστος, ὅτι ἔχει καὶ δύναται. Ἰδοὺ ἡ πενιχρὰ εἰσφορά μου. Ἄσ μὲ μιμηθῆ ὅστις θέλει!»

Καὶ ἐπικροτοῦντος τοῦ πλήθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ ισχνὸν διδασκαλικόν του βαλάντιον. «Ἄλλ.» ὅχι, ἐπανέλιψε μετ' ὀλίγον, ἡ συνεισφορὰ αὕτη εἶναι μηδαμιῆς ὅριον ἀλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω, ἀλλ' ἔχω ἐμιαυτὸν καὶ ἴδού τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδάσκαλον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ τὰ παιδιά του;

«Ἄσ καταβάλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα!» Αἱ γενναῖαι αἵται λέξεις ἐξῆρψαν ἀκάθεκτον ἐνθουσιασμὸν καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἐσπευδον προσφέροντες οἱ μὲν χρήματα, οἱ δέ μηδὲ αὐτῶν ἔξαιρουνεν τῶν ὑπὸ πενίας καὶ πείνης καταρυχόμενων στρατιωτῶν, ὅτι ἔκαστος ἢ δύλον ἢ κόσμημα τίμιον ὕστε ἐν μικρῷ χρόνῳ συνελέγη ποσότης πρὸς θεραπείαν τῶν πρώτων καὶ μᾶλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Απεφασίσθη δὲ νὰ συνέλθωσι καὶ τὴν ἐπαύριον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου ἔμελλον νὰ προσέλθουν καὶ αἱ κυρίαι ἵνα προσφέρωσι τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ αὐταί.

Ἀπὸ βαθέως ὅρθρου ὁ Γεννάδιος παρέμενεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἀλλ' ἡ λειτουργία ἀπέλυσε καὶ

αἱ κυρίαι, ἵσως πτοηθεῖσαι τὴν συρροὴν τῶν ἔνων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν ἢ ὀλίγαι μόνον. Τότε, τὸ αἷμά του αἰσθανθεὶς ὑπὸ γενναιάς ἀγανακτήσεως ἀναβράζον καὶ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων.

— «Δυστυχῆ παιδία, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν κλονήσασαν τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας· δυστυχῆ παιδία, σᾶς ἐγκατέλιπον αἱ μητέρες σας! Ἡξεύρουσιν, δτι μέγας κίνδυνος σᾶς ἐπαπειλεῖ, ἀλλ᾽ ἀδιαφοροῦσι, φειδωλευόμεναι ὀλίγου χρυσίου. Ἀλλος προστάτης δὲν σᾶς μένει ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τὸν κοινὸν Προστάτην ἐκεῖ ἐπάνω. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ τὸν παρακαλέσητε!» Καὶ τὰ παιδία, μὴ τολμήσαντα νὰ παρακούσωσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἐκείνην φωνήν, ἐγονάτισαν ὅδα.

Ἄποκαλύψας δὲ ἐκεῖνος τὴν κεφαλήν του καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψώσας πρὸς τὸν οὐρανόν, «Ὕψεστε Θεέ», ἀνεφώνησε, «Σὺ δὲ προστάτης τῶν ἀθλίων καὶ τῶν μὴ ἔχοντων καταφυγῆν, μὴ ἐγκαταλίπῃς καὶ Σὺ τὰ παιδία ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά σοι. Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Οἱ ἄνθρωποι τὰ παρήγησαν ἐπίβλεψον ἐπ’ αὐτά, ἐπίβλεψον ἐπὶ τῆς πατρίδος. Δὸς παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐπιλάμψῃ ἐπ’ αὐτῆς πάσης ἡλιος τῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ τελειωθῇ ἡ Σὴ δύναμις, τὰ δὲ παιδία ταῦτα πολῖται ἐλεύθεροι νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι ποτε ἐν πίστει καὶ εἰλικρινείᾳ πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ πρὸς δόξαν Σου αἰωνίαν! Ἡ ἄν δὲ πάνσοφος Σὺ γινώσκεις, δτι πέπρωται, εἰς ἀγενῆ τραφέντα αἰσθήματα, εἰς ἴδιοτέλειαν αὐξηθέντα καὶ φιλαρχίαν, νὰ γείνωσι ποτε αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρίδι παραίτια, παράδος τα μᾶλλον εἰς τὰς μαχαίρας τὸ στόμα καὶ παράδος καὶ ἐμὲ εἰς αὐτό». Καὶ τοιαῦτα εὐξάμενος, ἐρρίφθη ἐξω τῆς ἐκκλησίας, ἀφεὶς τὸν λαὸν καταπεπληγμένον καὶ δακρυρροοῦντα, καὶ αἱ συνεισφοραὶ ἐπανελήφθησαν ραγδαιότεραι ἢ τὴν χθὲς καὶ αἱ κυρίαι ἐπεριπον μετὰ πάσης προθυμίας οὐ μόνον χρημάτων ποσότητας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς νυμφικοὺς δακτυλίους καὶ αὐτοὺς τοὺς κόσμους τῶν κεφαλῶν των. Τοιοῦτον ἦτο τότε

τὸ αἴσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐξ οὐ ἐβλάστησε τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας.

Ο Γεννάδιος ἦτο οὐ μόνον ἔνθους πατριώτης, ἀλλὰ καὶ ἀληθῆς διδάσκαλος, πατὴρ καὶ φύλος τῶν μαθητῶν, πρὸς δὲ ἔξοχος ρήτωρ καὶ κάλλιστος συγγραφεύς.

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ὁργάνωσις τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ὀρφανοτροφείου ὡς καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ πρώτου ἐν Ἑλλάδι Γυμνασίου. Ἄμα, δὲ τῇ ὅδοιςει τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διωρίσθη ἐν αὐτῷ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῷ 1854, προσβληθεὶς ὑπὸ χολέρας.

Τ. Ε. 16. 332 τῆς Χρο. Παρασκευής 10. 7. 1832. Ημέρα 1832
παρατεταμένη ἐπιτελούνται στον οὐρανόν της Ρίζωνος
55. Ο ἀσπασμός*:

«Ἀνοιξε, μάννα μας γλυκειά, τὴν ἄφθαρτη καρδιά σου
κι' ἀγκάλιασέ μας τὰ φτωχά, τα μικρά τὰ παιδιά σου. 1835.)
Σφίξε μας, μάννα, σφίξε μας. Γυμνά, ξαφνατωμένα,
σὰν νᾶτανε κατάδικα, σὰν νάταν τυκημένα
ἔρχονται μέσ' στὸν κόρφο σου. Δώσε μας τὴν εὐχή σου
καὶ σβῆσε πᾶσά μας πληγὴ μ' ἐνα δερμὸν φιλί σου».

«Ἄλλο δὲ θέλομε οἱ πικροί. Θέλομε ἐδῶ σιμά σου
νὰ βλέπωμε τὸ δάκρυ σου κ' ἔμεις στὰ βλέφαρά σου,
καὶ νὰ τάκοῦμε επάνω μας δλόβρυστο νὰ στάζῃ.
Θέλομε μέσ' στὰ σπλάχνα μας νὰ χώνεται, νὰ σφάξῃ

*) Εξεδόθη ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Μαρτίου 1864, ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ὁ ποιητὴς μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Ἰονίου Βουλῆς Στεφάνου Παδοβᾶ καὶ τοῦ βουλευτοῦ Κωνσταντίνου Λομβάρδου ἐφθασεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς Ἐνώσεως, δπως ἐν ὄνόματι τῶν ἐντολέων αὐτῶν προσενέγκωσι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Ἰονίου λαοῦ.